

ПРОДУКТИВНІСТЬ ТА ОПЛАТА ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

На сучасному етапі розвитку економіки через системну кризу спостерігаються негативні тенденції падіння реальної заробітної плати, що зумовило відтік висококваліфікованих фахівців за кордон. Так, за розміром офіційної заробітної плати Україна займає останнє місце в Європі. За період 2013-2015 рр. рівень середньої заробітної плати знизився на 43,8 % з 308 євро до 173 євро, що нижче рівня мінімальної заробітної плати більшості європейських країн [1].

В Україні на сьогодні мінімальна заробітна плата становить приблизно 49 євро, в той час як в країнах Балтії та Польщі знаходиться на рівні 300-410 євро, а в більш розвинених країнах, таких як Франція, Ірландія, Німеччина, Бельгія, Нідерланди на рівні 1500 євро. Рівень мінімальної заробітної плати в Україні в чотири рази менше найнижчого в Європі (в Болгарії мінімальна заробітна плата становить 184 євро, що вище рівня середньої заробітної плати в Україні), і майже в 41 раз менше найвищого рівня (в Люксембурзі мінімальна заробітна плата становить 1923 євро) [1].

Рівень заробітної плати не можна аналізувати, не розглядаючи на рівень продуктивності праці, враховуючи тісний взаємозв'язок вищезначених показників. З падінням соціально-економічних показників знижується і реальна зарплата. Показник частки оплати праці у ВВП України в 2014 р. склав 46,3%, в той час як в 1990 році він становив 53,1 % (в країнах ЄС рівень оплати праці становлять близько 50% ВВП) [1].

Розглядаючи процентне співвідношення показників рівня заробітної плати та ВВП, ситуація в Україні не є критичною, але непокоїть низький рівень останнього. Так, ВВП України становить лише 2,3 % від аналогічного показника для США, 11,5 % – Німеччини і 15,2% – Великобританії. В 2015 році продуктивність праці (у фактичних цінах) одного зайнятого в Україні становила 120,4 тис. грн., що вказує на падіння продуктивності праці на одного зайнятого в 2015 році на 1 %, при цьому кількість зайнятого населення у віці 15-70 років скоротилося на 9%. Як наслідок, у 2015 році падіння реального ВВП у порівнянні з 2014 роком склало 9,9% [2].

Таким чином, низька продуктивність праці є однією з основних причин низької заробітної плати в Україні. За показником продуктивності Україна також значно відстає від рівня розвинених країн. Наприклад, продуктивність праці в Україні становить 16 % від аналогічного показника в Норвегії і США.

Листом Міністерства соціальної політики № 10846 на 2016 рік встановлено річні нормативи тривалості робочого часу в Україні - 2003 годин для зайнятих на повний робочий день, в 2015 р. їх було 2004 години, в 2014 р. – 2002 робочих годин., отже майже не змінилися [3]. Однак, за даними статистичної служби Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), в 2014 в країнах ЄС робочих годин було більше, ніж в Україні тільки в Греції – 2042 години [4].

В першу чергу значний вплив на продуктивність праці має політична і економічна стабільність, тому що в кризових умовах господарювання більшості підприємств довелося вдаватися до нових моделей бізнесу, а це безпосередньо впливає на продуктивність праці персоналу.

Україна має значний потенціал для підвищення рівня продуктивності, але потрібно здійснити перехід до економіки, що ґрунтується на інноваційних технологіях.

Таким чином, саме інновації та інвестування в них, а не капітал стануть запорукою підвищення продуктивності праці і, відповідно, рівня реальної заробітної плати.

Список літератури: 1. Куліков Г. Як розірвати порочне коло низьких заробітних плат // Г.Куліков / Дзеркало тижня. Україна. – №13, 8 квітня 2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://gazeta.dt.ua/macrolevel/yak-rozirvati-porochne-kolo-nizkih-zarobitnih-plat-.html> 2. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/> 3. Лист Міністерства соціальної політики України "Про розрахунок норми тривалості робочого часу на 2016 рік" від 20.07.2015 р. № 10846/0/14-15/13. 4. Полторак А. Українцы работают больше европейцев, но менее продуктивно // А Полторак [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.factcheck.com.ua/ukraintsy-rabotayut-bolshe-evropejtshev-no-menee-produktivno/>